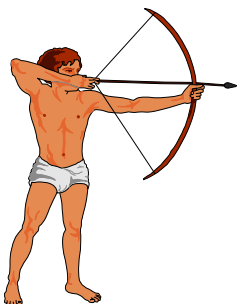
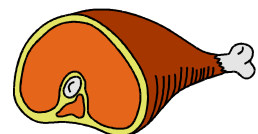
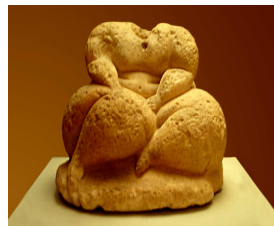

L-EWWEL SENA L-ISTORJA (ĠENERALI) IL-ĦIN: SIEGĦA U NOFS

L-Isem: _____

Il-Klassi: _____

1. Agħmel ċirku madwar TMIENJA (8) li għandhom x'jaqsmu mal-Preistorja.

(Total: 8 marki)

2. Għid x'inhuma u ta' liema żmien huma dawn is-sorsi. L-ewwel waħda hi mogħtija bħala eżempju.

2.1 eż. Katakombi

Żmien ir-Rumani

2.2

2.3

2.4

2.5

2.6

(5 x 2 marki = 10 marki)

3. Qabbel kolonna A ma' kolonna B dwar Żmien il-Bronż.

	Kolonna A		Kolonna B
1	Il-bronż kien b'saħħtu iżjed		jinsabu f'Borġ in-Nadur, qrib Birżebbuġa.
2	Fdalijiet ta' Żmien il-Bronż f'Malta		li flok roti kellhom ħaġar kbir.
3	Ir-raddi tar-roti saru minn xi karrijiet		mill-ħaġar.
4	In-nies ta' Żmien il-Bronż kienu		għodod, armi u oġġetti ornamentali.
5	Mill-bronż il-bniedem beda jagħmel		jibnu d-dolmen u l-menħir.

(Total: 5 marki)

4. Il-nies li għexu fil-Gżejjer Maltin fil-Preistorja kienu jafu jagħmlu DISGĦAN u jgħid id dawn li ġejjin. Immarka t-tajbin. L-ewwel waħda hi mogħtija bħala eżempju.

4.1	Jistadu għall-ħut.	✓
4.2	Jaqraw il-gazzetta.	
4.3	Jikkaċċjaw it-tjur.	
4.4	Jagħmlu l-fuħħar mit-tafal.	
4.5	Jagħmlu statwi mit-tafal u l-ħaġar.	
4.6	Kienu jużaw il-karettun bir-roti.	
4.7	Jieklu l-laħam.	
4.8	Irabbu l-annimali.	
4.9	Jilbsu ġizirajjen magħmulin mid-deheb.	
4.10	Jagħmlu għodod u armi mill-ħadid.	
4.11	Jixorbu l-luminata.	
4.12	Isajru l-ikel fuq in-nar.	
4.13	Jaħilbu l-mogħhoż għall-ħalib.	
4.14	Kienu jaduraw l-alla Melkart.	
4.15	Jidfnu l-mejtin f'ħofoor fil-blata.	

(8 x marka 1 = 8 marki)

5. Agħmel sinjal taħt it-tweġiba t-tajba.

5.1 Nitgħallmu l-istorja biex (*ngħaddu ż-żmien, ngħaddu mill-eżami, naraw minn xiex għaddew missirijietna*).

5.2 Nieħdu t-tagħrif tal-istorja minn dawk li jissejħu (*sorsi, xeni, kunsilli*).

5.3 Il-Preistorja huwa żmien qabel ma l-bniedem beda (*jiġġieled, jikteb, jibni*).

5.4 L-ewwel nies ġew Malta (*minn Sqallija, minn Kreta, mit-Turkija*).

5.5 (*Skorba, Il-Ġgantija, Għar Dalam*): post li jurina li Malta mhux minn dejjem kienet gżira.

5.6 F'Hal-Tarxien insibu (*banjijiet Rumani, tempji Neolitiċi, mużew tal-gwerra*).

5.7 Tutankamun kien (*alla tal-Feniċi, arkeologu, farawni*).

5.8 Mill-bebbuxu *murex trunculus*, il-Feniċi kienu jieħdu l-kulur (*isfar, vjola, aħmar*).

5.9 Il-Feniċi kienu (*tobba, artisti, baħħara*) mill-aqwa.

5.10 Il-Feniċi kienu jużaw is-siġar taċ-ċedru biex jagħmlu (*l-għamara, x-xwieni, t-twiebet*).

(10 x marka 1 = 10 marki)

6. Pingi bil-lapes skizz (*sketch*) ta' dawn fil-kaxxi:

6.1 Dolmen	6.2 Piramida Egizzjana
6.3 Statwa tal-alla tal-fertilità	6.4 Is-sigra tal-ħajja

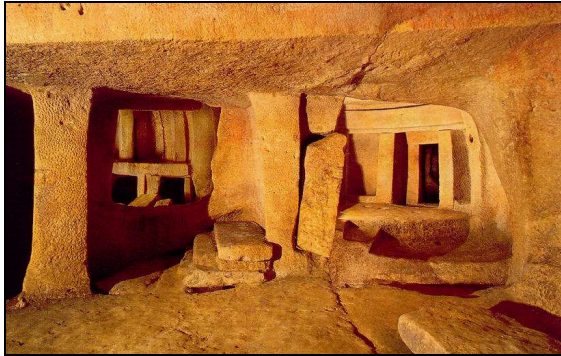
(4 x 2 marki = 8 marki)

7. Sib dik li ma taqbilx ma' dan it-twemmin li ħaraġ mill-ġnus ta' madwar il-Mediterran.

- 7.1 Twemmin tan-nies tal-Presitorja:
(*Haġar Qim, Is-Sigra tal-Ħajja, L-Akropoli, Il-Mara l-Hoxna, Is-Sanctum Sanctorum*).
- 7.2 It-twemmin tal-Lhud:
(*Il-Quran, Is-sinagoga, It-Testment il-Qadim, It-tempju ta' Salamun, Mosè*).
- 7.3 It-twemmin tal-Griegi tal-Qedem u tar-Rumani:
(*Żeus, Il-Vatikan, Ġupiter, Il-Partenon ta' Ateni, Il-Muntanja Olympus, Il-Panteon ta' Ruma*).
- 7.4 It-twemmin Nisrani:
(*San Pawl, It-Testment il-Ġdid, L-Appostli, Il-Ħegira, Il-Passjoni ta' Ġesù Kristu*).
- 7.5 It-twemmin fl-Iżlam:
(*Il-Quran, It-tempju ta' Ġerusalem, Mekka, Muħammed, moskea*).

(5 x marka 1 = 5 marki)

8. **Ħares sewwa lejn dawn is-sorsi dwar it-tempji fil-Preistorja u wara imla l-voġi kollha u jkollha b'kull kliem mogħti.**

L-Ipoġew ta' Ħal Saflieni

Ħaġar Qim

<i>Is-Siġra tal-ħajja</i>	<i>Il-Ġgantija</i>	<i>blat</i>	<i>Arkeoloġija</i>	<i>fertilità</i>
<i>megalitiku</i>	<i>Il-Bronż</i>	<i>Ħaġar Qim</i>	<i>Raħal Ġdid</i>	<i>arkeologu</i>

- 8.1 L-Ipoġew ta' Ħal Saflieni jinsab f' _____.
- 8.2 L-Ipoġew ta' Ħal Saflieni kien tħaffer fil- _____ taħt l-art.
- 8.3 _____ hi tpingija li nstabet fl-Ipoġew.
- 8.4 _____ huwa tempju megalitiku f'Għawdex.
- 8.5 It-tempji preistoriċi huma mibnija b'ħaġar kbir imsejjaħ _____.
- 8.6 Id-dolmen huma fdalijiet ta' Żmien _____.
- 8.7 Ix-xogħol tal- _____ hu li jfittex fdalijiet mill-imġhoddi.
- 8.8 It-tempji ta' _____ tgħattew b'tinda biex tħarishom mill-elementi tan-natura.
- 8.9 Fit-tempji Preistoriċi nstabu statwi tal-alla tal- _____.
- 8.10 Il-fdalijiet li nstabu fit-tempji Megalitiċi tqiegħdu fil-Mużew tal- _____ li hemm fil-Belt Valletta.

(10 x marka 1 = 10 marki)

9. Hares sewwa lejn dawn is-sorsi u wara wieġeb il-mistoqsijiet dwarhom.

Sors A

Sors B

Sors C

9.1 Liema sors hu ta' żmien ir-Rumani? _____ (1)

9.2 Liema sors hu ta' żmien il-Feniċi? _____ (1)

9.3 Liema sors hu ta' żmien il-Preistorja? _____ (1)

9.4 Kif inhu magħruf il-post storiku li jidher f'sors A? _____ (1)

9.5 Kif inhu magħruf il-post storiku li jidher f'sors B? _____ (1)

9.6.1 Kif inhu magħruf l-oġġett li jidher f'sors C? _____ (1)

9.6.2 L-oġġett li jidher f'sors C huwa importanti għall-istorja ta' Malta għax:

- (a) hu magħmul minn irġam rari ħafna.
- (b) kien jintuża mill-Imperaturi Rumani.
- (c) għandu skultura sabiħa u rfinuta ħafna.
- (d) għandu kitba bil-Puniku u bil-Grieg fuqu. (1)

9.7 Liema awtorità tiegħu tnebbi ħafna mkejjen storiċi fil-Gżejjer Maltin?

_____ (1)

(8 x marka 1 = 8 marki)

10. Imla l-vojt bi kliem li joqgħod dwar l-istorja tar-Rumani.

L-artijiet maħkuma mir-Rumani madwar il-Mediterran

Ir-Rumani kienu ġens li ħareg mill-art fejn illum hemm l- _____.
 Għall-ewwel ir-Rumani kienu mmexxija mir- _____, sakemm huma
 keċċew l-aħħar sultan u waqqfu r- _____. Ruma bdiet titmexxa mis-
 _____. Ir-Rumani kienu maqsumin f' _____ (għonja) u
 fi _____ (foqra). Fil-Gwerer Puniċi r-Rumani rebħu lill-għedewwa
 tagħhom, il- _____. Permezz tal-Ġeneral Ġulju _____, ir-
 Rumani rebħu ħafna artijiet madwar il-Mediterran.

(8 x marka 1 = 8 marki)

11. Ikteb paragrafu b'mhux inqas minn 50 kelma fuq TNEJN minn dawn:

11.1 Kif kont tqatta' ġurnata li kieku INT kont tgħix fi Żmien il-Preistorja.

11.2 Iċ-Ċiviltà Eġizzjana tal-Qedem.

11.3 Il-Feniċi fl-istorja.

11.4 Il-Gwerer Puniċi.

11.5 Il-Miġja tat-Twemmin Nisrani f'Malta permezz ta' San Pawl.

11.6 Muḥammed u t-twaqqif tal-Iżlam.

(2 x 10 marki = 20 marka)

Paragrafu 1

Paragrafu 2
